

เปิดผลวิจัย ด้านทักษะแรงงานในอนาคต ปรับ ตัวอย่างไรให้รอด ผลกระทบ AI

DPUX มธบ. เปิดผลวิจัยขึ้นแรกของไทยด้านทักษะแรงงานในอนาคต ปรับตัวอย่างไรให้รอด ? จากผลกระทบของ AI เผย ต้องเน้นทักษะ ด้าน Soft Skills ทั้งสิ้น

ดร.พนชิต กิตติปัญญางาม ผู้อำนวยการสถาบัน DPU X แห่งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และหนึ่งในผู้ร่วมศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะแรงงานในอนาคตของไทย (Skill Set for Future Workforce in Thailand) เปิดเผยว่า การพัฒนาเทคโนโลยีที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว และปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent : AI) เริ่มมีบทบาทมากขึ้น โดยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีงานเขียน บทความ งานวิจัย จากทั่วโลกนำเสนอเรื่องของ AI และผลกระทบที่จะเกิดกับแรงงานมนุษย์ เมื่อ AI สามารถทำงานทดแทนทักษะบางอย่างของมนุษย์ รวมถึงแรงงานต้องปรับตัวอย่างไร เพื่อให้อยู่รอดจากการเพิ่มขึ้นของ AI เหตุนี้ จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะแรงงานในอนาคตของไทย (Skill Set for Future workforce in Thailand) โดย สถาบัน DPU X แห่งมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เนื่องจากสถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของแรงงานและผู้ประกอบการเพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะพร้อมในการทำงานในอนาคต ดังนั้น ผลงานวิจัยดังกล่าว นอกจากเป็นเครื่องมือช่วยในเรื่องการปรับหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีได้แล้ว ยังเป็นข้อมูลสำหรับประชาชนทั่วไป ได้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับ

แรงงานมนุษย์ เมื่อ AI เริ่มถูกนำมาใช้งานมากขึ้น

ดร.พนชิต กล่าวด้วยว่า งานวิจัยดังกล่าวมีคณะผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย อาจารย์ดวงจันทร์ วรคามิน ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี และ ผศ.ไพรินทร์ ชลไพศาล ผู้อำนวยการอาวุโส ศูนย์บริหารวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยศึกษาชุดทักษะแรงงานในอนาคตของไทย (Future Workforce) ผ่านช่วงเวลา (Timeline) ใน 3 ช่วงเวลา คือ ช่วงพัฒนา AI (2020-2029) ช่วงทำงานร่วมกับ AI (2030-2049) และช่วงอยู่กับ AI (2050-2060) การทำงานของแรงงานไทยในอนาคตจะต้องมี Skill Set อะไรบ้าง

ทั้งนี้ วิธีศึกษาวิจัย (Methodology) มี 2 ขั้นตอน คือ 1. เทคนิค Delphi analysis โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้บริหาร (Top visionary) เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อสถานการณ์ที่มีความเหมือนหรือแตกต่างจากสถานการณ์ในการศึกษาคั้งนี้ อย่างไรก็ตาม 2. การวิเคราะห์ด้วยเทคนิค PESTEL Analysis ใช้ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลต่อชุดทักษะแรงงานในอนาคต ได้แก่

1) ปัจจัยด้านการเมือง (Politics) เช่น ความมั่นคงของรัฐบาล แนวโน้มการออกกฎระเบียบใหม่ นโยบาย รัฐบาลต้องลงทุนในการพัฒนาและวิจัย ฯลฯ 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic) เช่น การเติบโตของเศรษฐกิจ ต้นทุน ค่าแรง ระดับรายได้ 3) ปัจจัยด้านสังคม (Social) เช่น การเติบโตของประชากรและอายุ การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technology) เช่น การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีใหม่ ผลกระทบทางอินเทอร์เน็ต การวิจัยพัฒนา 5) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environment) เช่น สภาพภูมิอากาศ ธรรมชาติรอบตัวมนุษย์ ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ 6) ปัจจัยด้านกฎหมาย (Legal) เช่น กฎข้อระเบียบบังคับต่างๆ

จากผลการศึกษาพบว่า ช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี ค.ศ.2020-2029 เป็นช่วงพัฒนา AI โดย AI ยังไม่เก่งเท่ามนุษย์ เมื่อ AI มีความสามารถเท่ามนุษย์ AI จะเปรียบเสมือนมนุษย์ที่ยังไม่เก่งมาก ยังไม่มีความคิดสร้างสรรค์ จึงสามารถทดแทนแรงงานบางอย่างได้ที่ไม่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้น ช่วงเวลานี้ทักษะที่จำเป็นสำหรับมนุษย์ ได้แก่ การออกแบบแนวคิด หรือ ความคิด (Design Thinking / Design mindset) การเปลี่ยนแปลงแนวคิดที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (adaptive thinking) การใช้เทคโนโลยีแบบโมบาย (Mobile technology) การทำงานร่วมกันเป็นทีม (collaboration) ในลักษณะ visual โดยทีมไม่ต้องอยู่ในออฟฟิศด้วยกัน ทำงานที่ไหนก็ได้ สิ่งที่ AI ทำไม่ได้ คือ การใช้ความสามารถหรือทักษะของมนุษย์ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความรู้สึก ทักษะด้านการเขียน Code ทักษะการใช้ New media เป็นช่วงของการเตรียมพร้อมของมนุษย์ในการบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่

ช่วงเวลาที่ 2 ค.ศ.2030-2049 เป็นช่วงของการทำงานร่วมกับ AI มนุษย์ต้องมีการพัฒนา Skill set เช่นกัน มีการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการทำงานใหม่อย่างเต็มรูปแบบ ทักษะการเรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ช่วงนี้แม้ว่าคนจะทำงานร่วมกับ AI เต็มรูปแบบ แต่ทักษะทางสังคมที่มีผลต่ออารมณ์ของคนก็มีความสำคัญเช่นกัน (Social and emotion skills) แม้ว่าเป็นช่วงที่ AI ช่วยทำงาน แต่มนุษย์ต้องทำงานไปด้วยกันกับ AI โดยเน้นการใช้

ทักษะคิดวิเคราะห์ (analysis skill) การสร้างมูลค่า (Value Creation) ให้กับสินค้าหรือบริการช่วงเวลาที่ 3 ค.ศ.. 2050-2060 เป็นช่วงที่ชีวิตอยู่กับ AI การพัฒนา AI ไปถึงขั้นที่ก้าวหน้าเหนือกว่ามนุษย์เป็นพันเท่า สามารถทำงานทดแทนแรงงานมนุษย์ได้อย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้น แรงงานมนุษย์ต้องมี skill set เพื่อการใช้ชีวิตที่มี AI ทำงานแทนคน เช่น การทำงานร่วมกันแบบ virtual ที่มีการใช้ programming and consultant เป็นหลัก มีอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่น อาชีพที่ปรึกษาด้านปรัชญา นักออกแบบห้องเสมือนจริง นักออกแบบอาชีพ นักออกแบบเวลาว่าง เป็นต้น

ดร.พนชิต กล่าวอีกว่า สำหรับประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาดังกล่าวคงมาช้ากว่าต่างประเทศ Skill set ที่เกี่ยวข้องกับผู้สร้าง AI เป็นได้น้อยมาก บริษัท ผู้สร้าง AI มีน้อย เราจะเป็นผู้ใช้ AI มากกว่า ดังนั้น Skill set ของประเทศไทยอาจไปได้ไม่ถึงต่างประเทศ ซึ่งทักษะที่ควรจะมีในปัจจุบันนี้ในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย Creativity ความคิดสร้างสรรค์ เข้าใจเทคโนโลยี มี Soft skills และ analysis skills นำข้อมูลไปใช้งานให้เกิดประโยชน์

สรุปผลการศึกษาเบื้องต้น ถึงแม้ว่า งานการศึกษาจากต่างประเทศจะมีการคาดการณ์ทักษะในอนาคตไปยาวไกลถึง 50 ปีข้างหน้า แต่ผู้เชี่ยวชาญที่ทีมนักวิจัยไปสัมภาษณ์ต่างมีความเห็นว่าเป็นการคาดการณ์ที่ไกลเกินไป ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงสั้นมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทักษะในอนาคตจึงมอง ณ ปัจจุบัน ไปจนถึงช่วงปี 2029 (ช่วงที่ 1 ในการศึกษาของงานศึกษา) ทักษะที่จำเป็นในอนาคตสำหรับแรงงานในประเทศไทย ประกอบด้วย Creativity, Digital skills, Quantitative analytical, statistical skill and People Management Skill เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นทักษะด้าน Soft Skills ทั้งสิ้น

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือ องค์กรจำนวนมากยังไม่มีการวางแผนและการลงทุนเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาทักษะเหล่านี้ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน บุคลากรเองก็ยังไม่มีการวางแผนในการพัฒนาตนเองเนื่องจากต้นทุนในการ reskill และ upskill นั้นยังสูงมาก

ในขณะเดียวกัน ถ้าภาครัฐสามารถเข้ามาเป็นตัวกลางในการทำให้ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ลดน้อยลง เช่นออกนโยบายเกี่ยวกับการนำค่าใช้จ่ายในส่วนของการ reskill และ upskill มาลดหย่อนภาษี หรือให้เงินสนับสนุนจะทำให้การพัฒนาทักษะแรงงานในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับพัฒนาประเทศในอนาคต.